

FINLAYSONIN PUUVILLATEHTAAN HENKILÖPERINNETTÄ

Suomen ensimmäinen ja suurin puuvillatehdas, Tampereen Finlayson, on kasvattanut oman työväenkulttuurin omine erikoispiirteineen. Siellä on 1800-luvulta lähtien ollut ahkera lisänimien käyttö, jollaista ei kaupungin muissa tehtaissa tapaa. Miksi niitä on käytetty juuri Finlaysonilla, ketkä niitä käyttivät, millä tavalla niitä käytettiin, oliko kyseessä arvostus vai pilkka, miten nimeen suhtauduttiin, kuinka yleistä se oli?

"Yleensä ne olivat lempinimiä. Niissä oli usein tiettyä terävyyttä, jossa ihmisen ominaisuus oli lähtökohtana eikä se tarvinnu aina olla kovin imarteleva."

"Se oli yhteisöön hyväksymistä. Että kyllä sen tietyissä mielessä voi tulkita niinkin, että se oli hyväksymistä. Se oli porukkaan hyväksytty ihminen silloin."

"Variksen ja Korpin kohdalla sitä vaan krääkästiin, harvoin tuotiin julki sen nimee. Ja se ei ollu korrektiakaan tuoda edes kahden kesken sitä nimee esille."

"Haisunäätä nuuhkastiin, Norsua kuopastiin."

"Nimillä seurustelu oli myös henkistä terapiaa, sillä niistä saatu hyvänolon tunne laukaisi monta jännitystilaa päivän mittaan."

Lisänimet ja kaikki niihin liittyvä on vain osa henkilöperinnettä. Muistikuvat kulkevat osastonjohtajissa, joiden henkilöön liittyy eniten persoonallisuutta.

"Voi hyvä insinööri, te olette suuren

äidin pieni poika," sanottiin insinööri Pekka Canthille.

"Kyllä se Gadoliini oli reilu työläisiä kohtaan. Laitosmiehet ja kaikki muukkin sai aina vapaata kun ne tahto ja järjesti meille ylimääräisen viikonkin, lomaviikon, kun tehtiin vuoroon toisten töitä. Ei ne toiset kekään insinöörit semmosia ollu."

Väinö Linnan kirjallisesta menestyksestä kerrottiin: "Kyllä se oli meille koko porukalle paukaus kun semmonen tuli. Mää uskon että Väinö ittekin tiesi, että se on asiallinen. Kaikki Filaysonin työntekijät, naisetkin, hyväksy sen. Jälkeenpäin kun oli se maisteri Toini Havu, niin noin hän sai kuulla kyllä aika rankan tuomion naispuolelta: Mitä sekoo miesten asioihin joista hällä ei oo tietoja."

Solttu piristi koko Finlaysonia. Taisi sadan vuoden takasia asioita ravisella."

"Finlayson on ollut Tampereen teollisuuden lippulaiva. Minusta tuntuu, että Suomen teollisuudessa läpi 1800-luvun ja 1900-luvun tähän asti on hyvin vähän - on niitä, mutta on enempi vähän - semmosia firmoja, joissa on sellainen me-henki ollut ja on eräällä tavalla vielä tänä päivänä: me finlaysonilaiset."

Lisätietoja aiheesta saa Tampereen kaupungin museolautakunnan julkaisusarjassa ilmestyneistä Seija Miettisen tutkimuksista:

- Finlaysonin puuvillatehtaan henkilöperinteen lisänimiä, Tampere 1987
- Me finlaysonilaiset, Tampere 1990